

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XXXII. Secretorum violatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

terius obstrictam sibi mentem teneant. in-
itiis proinde resistendum, & præscinden-
da omnis consuetudo est.

Qui verò malum hoc ab alio patitur, si
decurrat cum magno Iob ad Dominum,
sequaturque in omnibus consilium illius,
errare non poterit. habet enim magnum
Iob 12. ex se doctorem: *Qui deridetur ab amico suo
sicut ego, inuocabit Deum, & exaudiet eum: de-
ridetur enim iusti simplicitas.*

Iuuabit priuatis monitis proniores in
hoc malum seriò seuerèque monere; mi-
nis etiam adhibitis, grauibusque in trans-
gressores pœnitentiis, quò & emendentur
præuaricatores, & reliqui terreantur.

Quòd si eruperit malum, & in reliquo-
rum domesticorum cognitionem venerit,
arcendi ab aliorum familiaritate erunt,
excludendique à reliquorum consuetudi-
ne. palamque grauiter in hoc vitium insur-
gendum, damnis propositis.

CAPVT XXXII.

Secretorum violatio.

INimica hæc omni bonæ gubernatio-
ni est, ad quam necessaria est tenacissi-
ma secretorum obseruatio: cuius violatio-
ne

ne res ferè maximæ, regnaque perierunt integra: vt meritò quis dixerit, euertendis imperiis rebusque natum malum. Ita hostilium consiliorum cognitio inter prima feliciter imperandi documenta meritò ponitur. hinc etiam secretorum violatio inter maximè imperiis noxia, & inter læsæ maiestatis crimina adnumeratur.

Neque potest diu feliciter gubernatio consistere, nec fortunato terminari exitu, quæ tacenda prodit: planè vt nihil sit tam inimicum bonæ gubernationi, tam pestilens, quàm silenda vulgare; cùm vna sæpe agendarum rerum prosperitas à silendorum tenacitate dependeat. Vulgasti perit benè gerendi rei occasio; & elapsa non rarò manibus præda est, verbo vno aut altero intempestiuè prolato: imperiaque non postrema iacent, ad cineres in ludibrium magnorum improvida secretorum violatione deducta.

Neque vllò modo ad gubernacula ad-mouendus, qui femineo hoc vitio laborat. Viri est frænos linguæ iniicere, laxare mulieris. & antè vitam ponere, quàm concredita retegere, viri est imperio nati: effutire commissa, muliebris ingenij est, & ad colū & acum nati. Nam quid ab eo speres, cui nihil tutò credi potest? qui cōsilia in fronte,

te,

te & manibus ferat? parêre fòrs poterit, imperare non poterit. Verum nimis illud
Pron. Sapiens est: *Sicut urbs patens, & absque mu-*
25. *rorum ambitu, ita vir qui non potest in loquen-*
do cohibere spiritum suum.

Nulla deinde sincera reddendæ conscientia ratio sperari potest: à qua tamen vna, magna pars bonæ gubernationis pendet, vt sine qua prudens tutaque gubernatio non diu consistere possit.

Nemo deinde cuiquam tutò quidquam credet, nemo vulnera, pericula, morbos, malaque sua aperiet: nam quis arcana credat, animique vulgãdos morbos? quis quæ sæpe pudor vel cogitare erubescat, vt quorum vel memoria sine rubore non transeat, euulgatori committat? vt iam in omnium oculis versetur, quod proprios etiam oculos pertimescebat. & imprudens meritò habeatur, qui abdita mentis pectorisque illi credat, de cuius silentio merita suboriri dubitatio potest.

Sed neque solida vlla amicitia stabit, nullus amor vitio hoc imperante: cum omnẽ mutua beneuolentiæ fiduciam tollat, cui amor omnis innititur.

Occasio deinde non vltima, secreti violatio est, politicè agendi, aliudque verbis, aliud inclusum pectore tenendi: cum vio-

latio-

lationis huius metus aliorum verba cogat
flectere: nam quæ sinceritas sperari potest,
vbi perpetuus refectionis adstat timor?

Grauis etiam hinc turbarum causa, cum
sæpe ob noua aliqua enata, aut minus an-
tè prouisa, minusque nota, cogantur Su-
periores sententiam mutare. quod, vbi res
prodita, aut non sine vitio quodam incon-
stantiæ, aut cum aliorum ingenti turbatio-
ne necessum est fieri: aut sanè necessitas
quædam Superiori imponitur in minus
tuta prolabendi, ne aut externos aut suos
offendat, aut animorum in se alienationes
prouocet.

Accedit, tales usu quodam & quæuis
effutiendi consuetudine, externis etiam
intima quæque domus aperire. hic pœni-
tenti sibi mulierculæ, ille familiari sibi viro;
quæ domos denique peruagantur & op-
pida: quin & defectus animorumque va-
riæ propensiones, delicta vitiaque, si quæ
sunt, seu vero, seu falso non rarò adscripta,
Superiorum decreta, monita, & quidquid
demum priuatis æternum claudendum
parietibus erat, ostiatim ac plateatim de-
currit. tantum potest praua consuetudo;
vt quæ vel sanguine firmanda forent, spar-
gamus ac propalemus primi; ac tanquam
semen Chanaan, & deteriores etiam filij.
dede-

dedecorantes matrem, prospectandam
ridendamque præbemus aliis. quæ res eo
gravior est, quo minima etiam Religionis,
maxima apud externos habentur: eò ma-
gis, quòd in immensum res illæ crescant,
nec per vnus ora, sine insigni aliquo aug-
mento transeant.

Sequuntur deinde ex hoc capite detra-
ctiones plurimæ, nulla postea pœnitentia
aut lacrymis eluendæ; adhærentque adeò
constanter firmiterque, vt nullis virtuti-
bus eruere conceptam semel de se opinio-
nem queant, qui passi sunt hæc linguæ ma-
la. Nimirum vt videamur fidere externis,
vt amari se sentiant, vt in mutuam illos fi-
duciam affectumque impellamus, vt sen-
tiant se hac narratarum rerum prærogati-
ua donari, effundimus etiam in virgines
& matronas beneficæ domestica propè
omnia, mores omnium. ea interim fiducia
sumus, vt celanda hæc arbitremur. falli-
mur, nulla est, quæ non vnâ pluresque
amicas habeat, in cuius sinum muliebri
more profundat omnia, vel hoc etiam so-
lo nomine, vt sentiant aliæ, quo apud con-
fessarium loco sint, quibus domestica om-
nia tanquam domesticis credantur. Sa-
nè quisquis prudenter vitam instituit, cer-
tò sibi persuadeat, nihil adeò grande &
per-

perenni silentio premendum, etiam in ipsa confessione, cuiusque committi mulieri, quod non aliquando vulgandum sit. ut ille prudens sit, qui nihil illis credit, ne in secretiore quidem sanctissimæ confessionis tribunali, quacunque præcautione sponsonibusque firmatum, quod non certo sibi persuadeat, tanquam tympanis ac tabis decantandum aliquando in foro & compitis. Illa proinde dicet vir prudens, ad quorum propalationem non erubescat: neque enim talis facile labetur in pœnitenda, aut se nomenque suum animumque periculis exponet grauioris mali, aut committet quæ vel leui quadam indignatione, vel innata naturæ inconstantia, vel alterius solertia, vel noua veteriue amicitia & familiaritate pellecta mulier profunder: quæ nec mala quidem sua delictaque diu premere didicit, maximè si ab alia paribus fiducia narrationibus prouocetur.

Remedia.

GRavis punitio illorum, qui in hoc muliebri vitium cadunt: qualis est, remotio ab omni munere, nulla consiliorum agendarumque rerum communicatio, ablegatio etiam ad alia loca minùs cognitioni

tioni commoda, ac proinde minùs etiam secretorum violationi obnoxia.

Seriæ poenitentię, etiam publica, quando res in aliorum cognitionem venit, publicæque reprehensiones acres.

Frequentia & seria monita, quotiescunque vel in minimo peccatum est: ita ut nunquam in hoc vitio parcat, aut dissimulatione delictum prætereatur. Sciat se obseruari qui hoc malo laborat, & nunc amore, nunc poenis, nunc proposita rei indignitate terreatur.

Consultum fuerit, si alij horum consuetudinem fugiant, sentiantque hoc qui huic se vitio dederunt. pudor & verecundia magnum incitamentum victoriæ est. Sciant hoc malum latere non posse. prodit se ipsum, & propalatione sui improbitatem aut imprudentiam ostendit. Monemur hic à Sa-

Prov. 12

Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana: qui autem fidelis est, celat amici commissum. ut arcanorum reuelatio, à fraudulenta & infida plurimum mente proficiscatur: fidelis enim commissa concreditaque sibi alto premit silentio: qua enim fide ab amico rem accepit, eadem seruat. credit ille, & in huius sinum reposuit? non fallit si amat, si committentis affectui respondeat. si prodit, amicus non est. fallit. infidus est.

nihil

nihil illi proinde credendum. nam ut inimicus non sit, ingenti laborat imprudentia, pertuso similis vasi. quis sapiens vina sua huic committat? quis consilia proditori? proditor omnis commissorum violator est.

CAPVT XXXIII.

*Infidus animus. Alieni explorator,
& delator.*

Vicinum Superioribus vitium, & ferè à placendi studio natum. deterius est, quando à nocendi libidine nascitur. primum ab amico aut patrono gratificandi desiderio prouenit. cum enim vident aliquid inter amicum & alium æmulationum, aut mutuarum suspicionum intercedere, idque è muneris siue iam parti, siue sperati quadam corriualitate; miscent se hi medios, amicitiam simulant, gratiam venantur. inde vbi se in illam sinuauerint, partis maximè oppositæ delatione, gratifque quibusdam detractionum relationibus, perfacile ab animo verborum his aculeis exulcerato extorquent ea quæ non iucundum sæpe audire est priori illi amico aut patrono; maximè si consilia propositosque

I i tosque